

Redactiunea

se afla in

Strat'a tragatoriului

(Lóvész-utczá), Nr. 5.

Scissorile nefrancate nu se primescu decâtu numai de la correspondintii regulari ai „Federatiunii.“ Scissorii anonime nu se publica. Articlii tramisi si nepublicati se voru arde si numai la cerere espressa se retorna.

FEDERATIUNEA

Diurnalul politicu, literariu, comercialu si economicu.

Appare Dominec'a.

Pretulu de Prenumeratiune :

Pre trei lune 3 fl. v. a.
Pre siesse lune 5 „ „ „
Pre annulu intregu 10 „ „ „

Pentru Roman'a :

Pre an. intregu 30 Fr. = 30 Lei n.
Pre 6 lune 16 „ = 16 „ „
Pre 3 — 8 „ = 8 „ „

Pentru Insertiuni :

10 cr. de linia, si 30 cr. taos'a timbrala pentru fiesca-cara publicatiune separata. In loculu deschisu 20 cr. de linia. Unu esemplariu costa 10 cr.

Pest'a, 13/1. Sept. 1873.

(g.) Cine sunt agitatorii, cine urdtorii, culpabili ai urrei nemarginite ce assiste intre romanu si ungueru? Cine a produsu abisulu infioratoriu intre aceste doue natiuni conlocuitorie? Noi seau ei? Sè vedemu. — Amu promissu, ca in numerulu acestu-a vomu isè ne occupamu mai pre largu de scopulu scleratu si funestu allu celloru ce voiau sè infintiedie „Federatiunea magiara“, precum si de mediulocele immorale si illegale prin cari voiau ei sè ajunga acellu scopu. Avemu dar sè ni tienemu cuventulu, cu tote ca acestu fetu monstruosu, acesta plamadela essita din creerii unoru fanatici de calibrulu lui Csernátony n'a apucatu sè vedea lumin'a dillei; puterniculu Joe-Szapáry nu s'a incumetatu sè-i insuffie vietia, pentru ca se temeá, ca nice tronulu seu in Olimpu nu va sè remana scutitu de furi'a celloru provocati la lupta pre vietia seu morte.

Federatiunea magiara era sè fia numele de botezu allu unei asociatiuni de cetatieni pestani, cari si-propusera a propaga magiarismulu intre poporele nemagiare, adeca a magiarisa cu ori-ce pretiu pre cei ce nu voru sè-si renege de buna voia sangele si sentiulu. Si spre ajungerea acestui scopu ei cugetau a se folosí de tote mediulocele ertate si neertate, legale si illegale, morale si immorale. Scopulu este sãnta pentru noi, si d'adece potemu si pre pap'a ungueru; ca-ci daca scopulu e sãntu, mediulocele potu fi draconice, infernale, ellu le va sanctificá. Din nenorocire inse dlu Szapáry, ministrulu de interne, nu voil sè aprobe statutele unei assemeni societati de agitatori fanatici. Inse nu dora pentru ca dinsulu n'ar fi de accordu si n'ar dorí din totu suffletulu inmultirea sporadiculu neamu unguerescu; nu, ca-ci despre intentiunile dsalle in acesta privintia avemu dejá in fapta destulle esemple, destulle ucasuri si fermanuri, prin cari se arreata cine este si ce vrè; ci dlu conte nu vrú sè aprobe acelle statute din motivu, ca daca natiunile nemagiare voru afflá de essistintia unei societati cu assemene scopu, elle inca voru infintia societati de acesta natura, fãra ca sã le pota cine-va impedece, si astfelu se voru potè nasce frecari si inversiunari, cari nu numai voru conturbá liniseea publica, ci voru potè periclitá chiaru si essistintia statulu; si apoi afara de acest'a, nici nu e de lipsa a se infintia assemene societate, pentru ca scopulu la care vrè ea sè ajunga priu federatiunea magiara, este assecuratu prin legile magiare.

Motivele ministrulu sunt plausibile, ellu are dreptu in ambele privintie. Precum suntemu informati slavii aveau dejá statutele gat'a si acceptau numai approbarea statutelu ungueresi, pentru ca apoi si ei sè le substerna spre approbare. Romanii, lucru prea firescu, inca n'aru fi remasu inapoi, si asiè cu ajutorulu lui Ddieu currendu ne-amu fi potutu incerá. Inse precum se vede, inceratur'a totu-si nu este evitata; ministrulu ni spune verde in facia, ca magiarisarea cu ori-ce pretiu este assecurata prin legi. Multumimu contelui-ministru pentru acesta marturisire cavalleresca, dar asceptamu de la cavalerismulu d-salle ca sè recunoasca, ca romanii au cuventu a se teme de legile ungueresi, si lucra tare intielptiesce daca se subtragu cãtu potu de sub aripele magiarisatorie alle ace-

storu legi. In assemeni impregiurari romanulu n'are alta alternativa, de cãtu seau a se supune legiloru si a se renega, seau a se oppune si a remane romanu. Daca faptele nu ni-aru vededí contrariulu, noi bucurosu amu crede, ca dlu ministru pentru affacerile interne ungueresi are atãt'a sentiulu de conservare propria si atãt'a stima si alipire cãtra natiunalitatea si limb'a sa, incãtu sè nu pretinda de la noi, ca de dragulu ungueriloru sè ni renegamu sangele, sè ni omorimu sentiulu, consciintia si totu ce ne lega de natiunea ai carei fili suntemu si sè ne sinuccidemu.

Dlu ministru inse nu pote fi condussu de assemeni sentiemiinte si consideratiuni; ellu este essecutorulu fidelu allu legiloru create de factorii suverani, prin urmare ellu trebuie sè-si accomodie faptele, dispusetiunile si ucasurile asiè, ca sè nu vina in conflictu si colisiune cu aceste legi, cari, precum ni spune chiaru d-sa, nu numai tientescu, ci si assecura scopulu de magiarisare. Pentru aceea dlu conteministru de cãte ori semte, ca in Zarandu seu Fagarasiu se ivescu fenomenene, cari cauta sè impedece si sè alteredie dispusetiunile de magiarisare, de atãte ori tramitte din inaltime bombele salle in Romanime.

Ei Domniloru, acesta procedura nu este mai pucinu periclosa pentru voi, ca pentru noi; ea este procedura forier si a arbitriulu, contra dreptulu, a loialitati si ecuitati; este una procedura egoista, ca sè nu dicemu meschina, lipsita de ori-ce sentiulu nobilu, de ori-ce consideratiuni umane; ea nasce resembtiulu, conturba armonia si bun'a intiellegere si produce turburare. Inceatati deci d'a mai agita pre facia seu clandestinu; nu alimentati urra si despretiulu intre poporele conlocuitorie si nu accelerati eruptiunea Vulcanulu; pentru ca ellu cu lav'a sa sè astupe abisulu dintre noi, ci cautati a complana differintiele, a delaturá difficultãtiele si a restabilí amorea si intiellegere reciproca pre callea paci, a dreptãtii si a bune cuviintie. La voi este poterea, — si din nefericire nu numai a vostra, ci si a nostra; — daca voi nu ve temeti de reu, noi ne tememu, dar nu-lu potemu evitá.

In fine amu mai avè sè vedemu si attitudinea pressei magiare facia cu federatiunea din cestiune si facia cu naufragiulu ce l'a sufferitu. In acesta privintia insemnamu pre scurtu, ca mai tote foiele magiare, din capitala si provincia, s'au superatu reu a supr'a ministrulu, pentru ca a respinsu statutele acellei elite de cetatieni magiari. Asociatiunile sunt concesse prin lege — d'feca-elle; — prin urmare ministrulu prin respingerea acelloru statute a calcatu legea, a violatu libertatea constitutionale. Ba ce e si mai multu, diuariulu „Reform“ afflandu-se pote intru-o anormala dispusetiune de spiritu, incepú a rationá, ca daca ministrulu este ministru magiaru, apoi n'are d'a luá in consideratiune pre romanii seu slavi; pre acesti-a i pote respinge dupa bunu placulu seu, ca-ce atunci in locu d'a stricá va ajutá interes-elloru magiare. — Amu dorí sè scimu, ca ce ar dice press'a magiara, candu nemtii, slavii si romanii s'aru alliá si asociá sub devis'a: „D'altmintrelea suntemu de parere, ca natiunea magiara trebuie sterpita.“

Congressulu electoralu din Sabiuu.

Congressulu besericea gr. or. romane dir Transilvani'a si Ungari'a, conchiãmtu pre 7 Sept. la Sabiuu, spre a alege pr. noulu metropolitu, adeca pre urmatorelu marelui barbatu Andreiu br. de Siagun'a, si-a implinitu missiunea. Marti in 7 Sept. se fece alegerea, allu carei rezultatu este, ca Episcopulu Aradulu, parintele Procopiu Ivascovicu, fú alessu de metropolitu cu 78 dintre 108 voturi. Archimandritulu Popea si-a retrassu candidatur'a inca inca inainte de votare. Episcopulu de Caransabisu, Ioanu Popasu a capetatu 20 de voturi, era celledalte diece voturi s'au impartitu intre mai multi.

Acum dupa ce scimu rezultatu, pre care „Albin'a“ lu califica de „triumfu allu moralei, allu legii si ordinei in beserica, contra cinismulu si greleloru abusuri,“ — sè ne occupamu pre scurtu si de intregu decursulu congressulu electoralu.

Sambeta in 6 Sept. membrii congressulu, in frunte cu parintele Episcopu Procopiu Ivascovicu, au tienutu una adunare prealabila, in carea s'au cetitu actele despre repausarea fericitulu metropolitu Andreiu, precum si tote celledalte acte referitorie la convocarea congressulu electoralu. Dupa redicarea siedintiei si departarea parintelui Episcopu Procopiu Ivascovicu, a tenutu una conferintia confidentiala, alu carei obiectu a fostu alegerea unui membru, care sè respunda in numele congressulu la discursulu solennu, prin care Pr. Ssa Episcopulu Ivascovicu, ca commissariu metropolitanu si presiedinte, va deschide congressulu. Spre acestu scopu s'au propusu dlu G. Ioanovicu, fostu secretariu in ministerulu de culte si instructiune publica, si dlu I. Branu de Lemeni, inse s'a alessu dlu Iacobu Bologna.

In 7 Sept. dupa terminarea santei liturgie membrii congressulu se adunara in sala de siedintie si emissera una declaratiune de siete membri, carea, in numele corpulu adunatu, sè roge pre commissariulu metropolitanu, adeca pre parintele Eppu Ivascovicu ca sè potesca a-si occupá loculu de presiedinte si a deschide congressulu. Pr. Ssa venindu si-occupá loculu si pronuncia urmatorulu discursu, pre care lu publicamu dupa „Alb.“

Maritu Congressu!
Domniloru Deputati!

Provedinti'a dumnediesca tramisse acum 25 de anni la scaunulu Arhipastoriei veduvite din Transilvania, pre unu parinte precum de piu, — asiè de zelosu si de activu, — pre archimandritulu Andreiu.

Acestu intielleptu ocarnuitoriu, Archiereulu Andreiu, duse corabi'a credintiei la limanulu dorintieloru. Pretotindinea se recunoscu besericea nostre ortodosse din Ardèlu indreptãtirea ce i compete la essistintia si la desvoltare.

Zelosulu archiereu nu se oprí numai la acestu rezultatu, ci a lucratu pentru emanciparea besericea nostre, si a datu suatulu seu toturoru Romaniloru ortodossi, cari erau in sufferintie de 170 de anni si mai multu; a datu d'eu sfatulu seu: de a se ingrigi de autonomi'a besericea, si de restituirea Metropolitiei nostre vechi.

Pentru ca Domniloru, fiindu noi pe atunci sub ierarchia straina, eramu imprasciati, de frate nu mai cunoacea pre frate. —

Eramu lipsiti de bucuri'a ce o semtiescu fratii candu se aduna de impreuna. Eramu lipsiti de bucuri'a ce isvoresce din acelle legature sante alle credintiei si alle limbei, pentru cari dumnedieu a voit se ne stringemu intre noi in o beserica, in o beserica natiunala, asiè, cum ni prescrie si demanda besericea in sa-si, prin santele salle canone.

Dupa staruintia multa si indelungata, clerulu si poporulu romanu de besericea dreptu marturisitoria ajunse se veda dorintia sa in fapta ajunsa: a fi era-si unu corpu.

Metropoli'a nostra autonoma din Ungaria si Transilvania s'a reinfintiatu acum 8 anni, sub scutulu bunu ce ni l'a datu preluminatulu si multu stepanitorulu Imperatulu, regele si marele principe allu Transilvaniei, Franciscu Iosifu I.

Resultatulu acestu-a pentru besericea nostra, favorabilu si de mare insemnate, este, in mai mare parte, fapta repausatulu archiepiscopu si Metropolitu Andreiu baronu de Siaguna.

Fapta acest'a va fi cunoscuta si binecuventata de a pururea la toti urmasii nostri, cari voru mosceni sentiemiintele nostre, — sentiemiinte de recunoscintia.

Dorere si era-si dorere, ca tocmai in lucrulu cellu mare allu consolidarii asiediminteloru nostre besericesci, chiaru in mediloculu desvoltãrei institutiuniloru nostre besericesci, esprime in stat. organicu, Atotpoterniculu Dumnedieu, dupa sfaturile salle celle nepetrunse a chiamata ia sine pre cellu ce era luatorulu a minte si paditorulu ocarnuitorulu si lucruriloru besericesci, pre suatitorulu cellu luminatu, pre Archiepiscopulu si Metropolitulu nostru Andreiu.

In momentulu acestu-a vedindu-ne despartiti de ellu, sè privimu la meritele lui celle mari si multe pentru besericea si pentru natiunea nostra si sè-i dicemu:

„Primesce, fericite parinte, recunoscintia nostra, — recunoscintia archidiecesei, ce cu toiègulu Teu ai condus'o mai bine de unu patriaru de seculu; primesce recunoscintia metropolitiei, carea cu straduintiele talle ai reinviat'o; primesce de la noi toti ai tei recunoscintie pentru alle Talle, ce Tie se cuvine! — In cas'a parintelui Teu, in cas'a Domnulu nostru vomu pomeni si vomu binecuventá numele Teu in veci!“

Maritu Congressu!
Domniloru Deputati!

Increderea poporulu credintiosu v'a tramissu aici sè alegeți archiepiscopu si metropolitu.

Acesta incredere, ce v'a distinsu, este garantia destula, cumca actulu alegerii lu veti implini cu tota seriositatea, cu pietatea si consciintia ce se recere; — sum incredintiatu ca va fi intre voi impreunare si dragoste; era din impreunarea si dragostea vostra se va mari a totu puterniculu Dumnedieu, in sant'a treime maritu, Tatalu, Fiulu si santulu Duhu. — Din impreunarea si buna intiellegerea vostra va straluci si se va innaltá binele si vèdi'a besericea nostre si a poporulu credintiosu.

Pentru aceea ve rogu pre voi, Fratiloru si filoru in Cristosu, ve rogu cu vintele santei scripturi, „ca toti sè graiti un'a si sè nu fie intre voi imparechieri, si sè fiti intemeiati intr'unu cugetu si intr'o intiellegere. (Corint. capu I, versu 10.) Uniti-ve dara a padi unirea duhulu intru legatur'a paci (Efes. capu IV. versu 3.)

Si asiè, Domniloru, indreptandu rogatiunea mea cãtra induratulu si atotpoterniculu Dumnedieu, ca sè ve luminedie ai conduca pre callea adeverulu, — Adunarea presenta a congressulu nostru, intru

intellektualului statutului organic o declarație începută și deschisă.

Responsul dlui Bologa la acest discurs de deschidere lu vomu publică în numărul viitoriu.

În ședința de la 8. sept. congresului se ocupă mai numai cu dezbaterile și deliberarea raportului comisiunii verificatorice. Tote celelalte alegeri nouă s'au verificat, afara de a lui Nicolau Cristea, redactorul „Telegrafului Român”, carea după una discușiune lungă și animosă s'a anulat.

În a treia ședință de la 9 sept. s'a făcut alegerea de metropolit. Rezultatul acestei alegeri l'amu vedut mai sus. Este de însemnat, că în decursul acestei ședințe a prezidiat dl protopop Ioan Mețianu, alesu fiindu spre acestu scop din partea congresului, de-ora-ce episcopii Ivascovicu și Popasu, fiindu candidați, s'au abținut de la actul de alegere. Pana ce va veni aprobarea alegerii de la M. Sa congresului remane în permanentă.

Sabisiu, în Septembrie 1873.

Dle Red! Permiteți-mi ca cu această ocaziune să vi comunicu pre scurtu principale liniamente ale situațiunii noastre actuale d'aici. Unele sunt triste, prea doreroase, altele mai îmbucurătoare. Să încep cu cele d'antăie, pentru ca după dorere să venia mangaiere, fia cătu de pușina.

Tergulu cellu mare de vite, ca și de alte marfuri, ținutu aici în 22. 23. și 24. Aug. a. c. a fostu dora neacceptatu slabu. După ce în cele mai multe părți ale Ardealului, Banatului și Ungariei tergurile de țerra au fostu oprite d'in cauză colerei; și după ce magistratul d'aici la nenumăratele întrebări capetate în privința tergurii d'aici, a datu răspuns afirmativu, că da, aici se va țienē tergu, presupuneam că tergu nostru d'in asta vera va fi grandioz cercetat de venditori și cumpărători. Inse ne amăgiram. Marfa a fostu de ajunsu, mai alesu vite cornute, inse lipsira cumpărătorii. Lips'a de bani asiē este de mare, în cătu greu credu că acest'a să se sentia mai tare chiaru și după unu îndelungatu resbellu.

Secerisiulu n'a fostu prea indestulitoriu, ocucuridiulu ni dă pușina speranță; rezultatulu storsului de vinu nu se pote otari. De altele nu mai amintesc. Secet'a e neșpua, caldur'a innadusitoria *) și urcarea pretului ori carui articlu țiene, firesce, passu cu saraci'a, ce șporesce d'in d'i în d'i. Si acest'a totu asiē de la 1870 în coc. Cine nu conosece urmările unei astfel de cumplite resbunări a naturei. Sunt saraci'a și bol'a.

Cu tote acestea parintesculu guvernung. de locu nu iē în socotela aceste doreroase impregiurări, mai alesu între noi proscrisii romani d'in marele principatu Transilvani'a. Trebuie să încete ori ce pacienția și indulgenția, candu esti constrinsu a vidē cu ochii, cum puternicii șerbitori ai marelui ministru ung. de finanțe, essecuedia fără neci una consideratiune pre bietii țierani, vendindu-li totu ce au, una oia cu 1 fl. unu porc cu 5 fi, unu bou cu 30 fi etc. pregatindu astfel din tote poteriile una populațiune aproape proletaria pentru glorioșulu imperiu ung. Astfelu nu greu se pote imagină essacerbatiunea și ur'a ce aici neincetatu se latiesce și iradecinedia contr'a acestei guvernări prea unguresci.

Inse acest'a nu este d'ajunsu. Pentru ca tote să fia cu verfu, gratios'a. Cholera n'a întârziat a ne cercetă inca, și a rapu era fara crutiare ceea ce a scapatu pana acum'a d'in ghiarele Dni Kerkapoli. De vre-o câte-va dille aici cadu câte 3—4 victime pre di *)

*) Ni place să crede, că ploia, care acum vre-o câte-va dille se reversă pre aici, va fi ajunsu a temperă aerulu si muiă pământulu nu numai pre la Sabisiu, ci prin tote acele ținuturi, cari în cursu de 70 dille n'au vedutu nori pre orizontulu lor.

Red.

*) Magistratul Sabisianu ar fi lucratu tare intieleptiesce, dacă n'ar fi concessu ținerea tergurii care, precum se vede, neputendu aduce altu casigu, a adusu coler'a și a incubatu-o în această urbe pana acum crutiata de furia ei.

Red.

În comunitățile d'in giuru coler'a inca șsedia cumplitu, mai alesu în Pianulu șweroare, astfelu în cătu politia a facutu dispusetiuni chiaru și contr'a marturisirei șecatelor, unde poporul se gramadesce cu șutele, și contr'a trasului clopotelor, pentru a nu latu șpaim'a și fric'a. Asemene șau luatu și alte mēsure necesare spre încetarea epidemiei.

Pre langa tote aceste calamități neșeminate poporul nu înceta a ajutā d'apoteri redicarea pomposului edificiu pentru școl'a centrala rom. d'aici, care cu începutulu erneli va fi sub coperisiu. Dara despre acestu nobila și salutaria întreprindere alta data mai multu.

În 10. și 23. Augustu Romanii d'aici și d'in giuru au ținutu d'oc Adunări numeroșe, în privința înființării unei „Reuniuni” spre propagarea și înaintarea șeciilor între Romanii acestui ținutu. Apupe una șuta romani au șubșcrișu a fi membri șeau fundatori, ordinari, șeau ajutatori ai Reuniunii. S'a alesu unu comitetu de 7 membri, care va avē să conduca tota afacerea. Statutele sunt ștabilitē și șdebatte, remane a le tramitte șpre întarire. Totu d'in acestu incident s'a șscut in „Tel. Rom.” și una polemia. mai multu șpersonal de cătu obiectiva între unii domni d'aici, ceea ce nu credu să pote uontribui multu la înaintarea cauzei. D'almintrea fia-care șși capete colacii după cum merita; adevērtii binevoitori ai poporului nu voru potē fi inșficiati. Observu numai, că e dorerosu, candu pentru unu caru de ole gole, ambli să ciungareșci una padure întrega.

Valeriu.

Cătra Domnii Protopopi

și întregu Clerulu Romanu!

Se apropia annulu, de candu am fostu promissu în tom. I. allu cuventărilor melle șeseresci, că concedindu-mi tempulu și impregiurările voiu edā și tomulu II. Deci, cu tote că de în tom. I. și pana asta-di mai ștau esemplarie la dispusetiune, vinu totu-și a implonit promisiunea — deschidendu prenumeratiune la „tomulu II. de cuventări șeseresci,” și acest'a o facu cu atātu mai șertosu, că nu numai am fostu provocatu, ci am capetatu chiaru și pana acum prenumeranti înainte de în partea unora, cari mi-au facutu onorea a ceti tomulu I.

Tomulu II. (cu testuri luate din evangeliile obventorie) — va cuprinde în șene 32 de cuventări șeseresci încependu de la domneșca I. după rosalie (domneșca totutoru Șantiloru) pana la domneșca XXXII. după rosalie, (adeca dom. lui Zacheu). Marimeșca tomului II. va fi dela 24—26 de cole țiparite în octavu mare ca și tomulu șpedente, și punendu-se sub țipariu cu capetulu lui Noemvre a. c. se va șpedā prenumerantiloru, cellu multu pana în lun'a lui Aprilē 1874.

Pretulu unui esemplariu, cautandu la volumenu tomului (24—26 de cole țiparite) va fi numai 1 fl. 50 cr. v. a., și — în casulu candu numerulu prenumerantiloru ar' ajunge la 600 — ce de almintrea la noi ar' fi mare raritate, — va șcadē pretulu în proporțiune cu numerulu prenumerantiloru. Bani de prenumeratiune nu se receru înainte, ci se voru tramitte numai la primēa esemplarielor prenumerate. Colectantiloru de la 10 esemplarie voiu gratificā șeau cu unu esemplariu ca rabatu, șeau cu 10 percente în bani. Numele prenumerantiloru se va țipari la calcnailu cartiei

Rogu dreptu aceea pre onorab. domni Protopopi, ca pre barbati zelosi și partenitori ai literaturii șeseresci — să benevoesca a curentā col'a acest'a de prenumeratiunea pre în tractulu Domniei lor — indemnandu pre Ven. Cleru romanu, ca să școncurga cu prenumeratiune, er' după întemplat'a curentare și înscrierea corectă a numelui prenumerantiloru să benevoesca a-o retramitte la șubșcrișulu în Gherl'a (Szamosújvár, în Transilvani'a) șeau de a dreptulu, șeau pre callea Prea Veneratulu Ordinariatu diocesanu — cellu multu pana la finea lui Noemvre a. c.

În șperarea, că Ven. Cleru romanu, de și șuntemu în șeclulu materialismului și innotāmu involburele unei lipse asiē d'candu

universal — nu-și va pregetā a șpriginu după porteri realizarea acestei intențiunii pre în concursulu șeu, de care m'am bucuratu și pana acum, — cu destina șreverenția me șubșemnu în Gherl'a 2. Septemvre 1873.

Joanu P. Papiu m. p.

Preotu la institutul corectoriu reg. transilvanu în Gherl'a.

De interesu publicu.

Am onore a face cunnoscutu concetățieniloru romani din patria, cu deosebire accellorū-a, cari inca n'au cunnoscintia, că aici în Dev'a essista preparandia cu douē cursuri paralele (maghiaru și romanu) șustienuta cu șpeșele ștatului, în această preparandia ștudiele de invetiementu se propunu în limb'a maghira și romana, asiē cătu șrespectivii elevi cu totulu șeparatu asculta șpropunerile în limb'a loru materna.

Șpeșele ștatului cu cari se șustiene preparandia se reducu la urmatoriile: tenerii șanetosi, cari au trecut peste 15 anni ai etății și potu documentā că au absolvutu 4 Clase gimnasiale ori reali șeau în lips'a acest'a, șupponendu-se unui șesamenu de primire, arreta atātu calificatiune cătu se pretinde în amentitele clase, sunt primiti în institutul preparandiale, și dacă prin atestatu de paupertate potu documentā că sunt șeraci, și fora ajutoriu nu potu frecuentā cursulu, se bucura de beneficiulu de la ștatu și adeca viptu (care consta din 1½ fl. pane pe d'i, la prandiu șupa și legume cu 8 loti de carne, șer'a legume cu 8 loti de carne) și bani de șuartiriu.

Precandu cu onore rogu pre știm. Red. ca tocmai în interesulu concetățieniloru romani să aduca acest'a la cunnoscintia publicu pentru orientarea celloru reu informati notificu, că tenerii de la preparandia de ștatu de aici șunt impregiurati cu vinculu școncordiei, armoniei și amorei patriotice, și este de fama reutatioșca acest'a, că dora aici nu se șrespeșteza care-va nationalitate în modu șresponditoriu.

În annulu trecut 20 de teneri romani și-au primitu calificatiunea necesaria luminarei poporului în limb'a materna, d'ntre cari unii deja șunt aplicati inca în șposturi bine dotate.

Dev'a, în 6. șeptembre 1873.

L. Réthi. m. p.

Înșpectoriu școl. pentru Comitatele Uniadora și Zarandu.

Ratiociniu publicu.

Se va mirā onor. publicu romanu, că comitetulu pentru șerbarea de la Putn'a pana acum nu și-a datu șeama despre manipularea cu bani încursi pentru asta șfestivitate. Caus'a inse este: că inca n'au fostu inșchiate șocotelele, avendu de a fini lucrările de la mommentulu lui Ștefanu cellu Mare, cari erau impregiurate cu diferite pedice și șdifficultăți; astfelu șeamurile de știela de cristalu au fostu șcommandate la o fabrica din Bohemi'a și au duratu lungu timpu pana ce șs'au potutu ștransportā ga'ta la Putn'a. Asta-di tote cele necesario șunt procurate și adunate la locul destinatu și fiindu șocotelele inșchiate comitetulu se afla în șpositiunea placuta a-și potē implini detorința șa fatia cu onor. publicu romanu, dandu șontrolarii și șdejudecării publice urmatoriulu raportu:

A. Intrate.

Șummele șpublicate prin diarele rom. în Augustu 1870 — 4181 fl 12 cr.; 2. Șummele șpublicate prin diare în 18 Septemvre 1871 — 2157 fl 6 cr.; 3. Au încursu în urma de la comun'a Buzeu șub dat'a 12. Octobere 1871. — 200 franci șeau 95 fi; 4. Unu restu din Bucuresci șub dat'a 31 Octobere 1878 — 35 fr. 26 = 45 fl. 90 cr.; 5. Unu restu din colect'a juniloru rom. din Vienn'a 7 fi; 6. Venitulu șeciuniē II. pentru șopșetarea poporului — 202 fl. 59 cr.; 7. Venitulu șeciuniē III. pentru ștransportarea șopșetiloru — 148 fl.; 8. Venitulu șeciuniē IV. pentru locuștie — 12 fl.; 9. Venitulu din licitarea obiectelor remase — 147 fl. 41 cr.; 10. Din cuvințările șfestive șvendute la șerbare — 27 fl. 30 cr.; 11. Provișiuni șprimitē la șschimbarea aurulu — 3 fl 62-

cr. — Șumma intrata pana 1. Noemvre 9,026 fl.

B. Șpeșe.

1. Șpeșe șpublicate în Augustu 1870. — 1464 fl 61 cr.; 2. Șpeșele șeciuniē I. pentru aprovișionarea șopșetiloru cu bucate 1653 fl 27 cr.; 3. Șpeșele șeciuniē II. pentru șbeștura și șopșetarea poporului 825 fl 40 cr.; 4. Șpeșele șeciuniē III. pentru ștransportu 317 fl 67 cr.; 5. Șpeșele șeciuniē IV. pentru locuștie 108 fl 86 cr.; 6. Șpeșele șeciuniē V. pentru arangiamentu și redicerea edificieloru trebuiștioșe 904 fl 67 cr.; 7. Șpeșele șpresidiului: șpeditu șcancelaria, șadministrati'a și șpretioșe 1028 fl 2 cr. — Șumma șșesata pana 1 Noemvre 1871 6,302 fl 50 cr.

A—B. Bilantiu:

A. Șumma intrata 9,026 fl — cr.

B. Șumma șșesata 6,302 fl 50 cr.

Remanu în casa 2,723 fl 50 cr.

Acesta șocotela a fostu șdiscutata în adunările șgenerale ale juniloru romani academiici din Vienn'a și aflandu-se în șconșnare cu actele și adevērtiștele allaturate ea a fostu șverificata în întregulu șeu șsensu.

Pentru comisiunea șverificatoriă: J. Popu m. p., M. Grigorovicu m. p. După șverificarea șocoteloru acestorū-a au mai intratu unele șumme, altele șs'au mai șșesatu după cum urmedia:

II. A. Intrate.

1. Restulu colectei șdameloru rom. din Bucovina 450 fl obl. rur. șschimbate cu 341 fl 38 cr.; 2. Din monetele șcommemorative șvendu e prin I. Șlaviciu — 23 fl 60 cr.; 3. Din monetele școm. șvendute prin P. Danu — 12 fl 44 cr.; 4. Din monetele școm. șvendute prin Teodorescu 81 franci = 38 fl 25 cr. — Șumma intrata 415 fl 67 cr.

B. Șpeșe.

1. Restulu șpeșeloru pentru șfarnituri la mommentulu lui Ștefanu cellu Mare 299 fl 37 cr.; 2. Șpeșe șșpeditive și de ștransportu 109 fl 58 cr.; 3. Șpeșe șcancelarie și șadministrative 4 fl 13 cr. — Șumma șșesata 413 fl 8 cr.

Bilantiu șgeneralu.

A. Adunandu-se șummele șincurse după șverificare ca-ștra 9026 șverificate facu . 9,441 fl 67 cr.

B. Adunandu-se șummele șșesate după șverificare ca-ștra 6302 fl 50 cr. facu . 6,715 fl 58 cr.

Remane unu plus de . 2,726 fl 9 cr.

Alocarea șummei de 2726 fl 9 cr.

1. Șs'au depusu în cas'a de șpaștrare inca în Noemvre 1870. — 2500 fl; 2. Se afla la Dlu Nic. Teclu fostu șpresidiu allu școm. centr. o oblig. de 70 fi; 3. Se afla în cas'a curenta a școmit. centr. în bani ga'ta 98 fl 37 cr.; 4. Se afla în cas'a curenta a școmit. centr. o obligatiune a Dlui I. Șlaviciu de 57 fl 72 cr. — Laolalta 2,726 fi 9 cr.

Adeca douē mi șșeptē șute douē-diēci și șșieșe șflorini v. a. și 9 șcrușeri, care șumma atātu în obligetiuni cătu și bani gata șs'au șpredatu șsocietății acad. „Romania juna.” Șse observe numai cumca șumma de 2500 fl șs'au șdelapidatu de I. Muresianu, fostu școmerciantē în Vienn'a, cu care șsocietatea va avē să șporte șprocessu.

Pentru șchiarificarea șocoteloru de șfatiă comitetulu șprivesce de șnecessaru a șface urmatoriile observări:

1. În șpeșele șsect. I. șunt cuprinșe și acele șfacute pentru șcumpărarea șservitiului de mesa pentru 800 șpersone, șplat'a șservitoriloru pre 3, 4. și 5 dille și pentru ștransportulu șbucateloru de la șterguri. Șs'au datu în șrestimpu de 5 dille 5600 șportione de șmancare, afara de ast'a 5 șmembri ai școmitetulu și 23 șadjuncti au fostu șintretienuti în șrestimpu de 18 dille. — După ce școmitetulu nu au aflatu șintreprenoru pentru aprovișionarea șopșetiloru cu bucate, ellu șs'au vedutu șsilitu a luā acest'a șsarcina șasup'a șsa. — În șpreser'a șșerbării, șsilitu de șimpregiurări, școmitetulu în șședința șplenaria a șdecisu ca să șdea șmesele șgratis.

2. În șpeșele șsect. II. șunt cuprinșe și acele pentru șopșetarea poporului: pretulu unui bou, care șs'a șfriptu în ștregu, 500 pani și 10 vedre șvinu-arsu Totu de aice șs'a datu și șplat'a șmusicē.

3. În șpeșele șsect. V. șunt cuprinșe și

celle pentru porticu, bucataria, magazia si alte flamure, arculu de triumfu decorati'a in genere.

4. In spesele presidiului sunt cuprinse tote acele, cari nu se tienu de resortulu celor 5 sect., transportulu in genere, pedestalulu de marmura, urn'a di monetele com. s. m. a.

5. Actele justificative si cuitantiele ca in genere tote actele comit. centr. se affla depuse la societatea acad. „Romania juna“ la Vienn'a; elle stau la dispositi'a fia-carui romanu.

Cu acestu reportu comitetulu centralu si finesco activitatea sa ca atare, cedendu tote drepturile salle societati acad. „Romania juna“ ellu aduce adencu semtita multamire mameloru si juneloru romane, barbatoru si juniloru bravi pentru caldur'a cu carea au imbraciatu acesta idea si au datu concursulu lor la realisarea ei, cerendu totu odata scusa pentru unele si alte scaderi. „Amu facutu ce amu potutu.“

Vienn'a in 31. Iuliu st. n. 1873.

Ionu Slaviciu m. p. P. Danu
presiedinte. cassaru
V. Morariu m. p. I. Cocinschi
pent. secretariu. controloru.

Republic'a francesca. Combinatiunile si commentariile de tota natur'a, relative la fusiunea orleanista-legitimista, au incetat pentru unu momentu si au facutu locu unei cestiuni mai ponderose si multu mai seriose. Evacuarea teritoriului francesu de truppele germane este fapta implinita. Cinci miliarde franci costa acesta evacuare. Franci'a i-a platitu si neamtulu cu devis'a „feru si sange“ i-a primitu.

Cu privire la acesta cestiune d'uarulu „Constitutionel“ scrie: „In 5. Sept. s'au espedatu ultimele 250 milioane din summa de desdaunare si rescumperare. Astfelu deci amu fi achitati cu invinguturiu; remanemu inse creditorii lumii intregi, carea ni-a imprumutatu fapulos'a summa de cinci miliarde. Acestu imprumutatu este pentru noi una detoria de onore, — pre carea nu o potemu lassá ereditate nepotiloru nostri. Ar fi prea multu, daca noi, pre langa juvenirea apessatoria a peccatoru si honorociloru nostre li-amu lassá ca ereditate inca si acesta sarcina pecuniaria atátu de grea. Dar cu ajutorulu lui Ddieu si a celoru patru alliatu: ordenea concordia, laborea si econom'ia, vomu concipi si de acesta detoria. Ei, dar spre acest'a nu este de ajuns a sperá, ci se recere inainte de tote vointia: daca vomu vé vointia, apoi vomu poté dovedí in modulu cellu mai pregnantu, ca proverbiulu „cine si-platesce detoriele si-ameforedia starea materiala“ contine unu mare adeveru.

Ce se atinge inse de invinguturiu ellu inca are d'a regulá una detoria, si inca una detoria carea este mai grea si pote mai urgenta ca a nostra. Este detoria de sange a lui Nabotu, a acellui redintiosu, a carui cerere Ceriulu nici data n'a lassatu-o neascultata. Ellu triga acum cátra Ceriu din acea rana, carea cu forti'a a ruptu cea mai buna arme francesca din corpulu Franciei. Imperatulu Vilhelm pote sè-si puna sub cutulu lui Ddieu tote victoriele salle, si inca cu cea mai mare pompa besericesca de resbellu; ellu pote sè dedice Atotuterniculu tote trofele salle, dar vocea a, intarita prin sunetulu campaneloru allu trompeteloru, si prin bubuitulu anuriloru, totu nu va strabate la Ceriu, care este plinu de strigatulu ce neconvenitu esse din „ran'a deschissa.“

D'ua de 4 Sept. in care inainte de st'a cu trei anni s'a proclamatu Republic'a in Franci'a, s'a serbatu in celle mai insemnate orasie cu multu entusiasmu, pre langa tote ca guvernulu oprisse arbarea.

D'uarulu anglesu „Times“ affirma, ca ministerulu francesu, vediendu ca restauratiunea monarchiei este imposibile, s'ar fi resolutu a propune in sesiunea viitoria a adunárii nationale, ca potestatea lui Mac-Mahon sè se prelun-

gesca pre cinci anni; éra dupa aceea sè essamedie proiectele constitutionalu din punctulu de vedere allu sustieuerii si organisárii republicei actuali. — Ni-ar placé a crede in adeverulu acestei sciri, dar precum se vede ea nu este decâtu una pipaire de pulsu.

Republic'a ispaniola. Patri'a lui Cervante si Murillo, ai carei puternici domnitori erau odata aproape sè realiesedie visulu unei monarchie universale, este asta-di sfasciata, lacerata si aproape de ruina totala. Din sute si mii de rane curgu sfroiele de sange si pana acum nu s'a ivitu inca omulu, care sè o scape din acesta dorerosa situatiune, sè-i lege ranele, sè opresca sangele si sè-i redec pacea si liniscea atátu de necesarie pentru recrearea si restaurarea poteriloru salle.

Rebellii insurgenti din sudu inca nu s'au suppusu; banditii carlisti in nordu devastedia si cutreera provinciile, ardu si pustiescu, omora si jafuescu fara frica de omèni si fara temere de Ddieu; la aceste se mai adauge apoi, ca un'a dintre celle mai bogate colonie din Indi'a apusena ammentia a se rupe de Ispani'a, adeca a prinde armele spre a-si eluptá independintia. E trista situatiune acest'a pentru uua juna republica data preada ambitiuiloru si pofteloru de domnire. Don Carlos operedia cu 23 de mii de banditi in diferite provincie, precum Cataloni'a. Geron'a, Arragoni'a, si guvernulu republicanu nu este in stare sè-i infranga cerbi'a si sè-i taie gustulu d'a mai amblá dupa tronul si corona.

Este inse sperantia, ca ceea ce nu s'a facutu pana acum se va face prin noulu min-pres. allu republicei prin Castellaru, uniculu barbatu allu Ispaniei, care are si intieptiunea si voi'a, si resolutiunea si tactulu d'a pune in miscare tete elementele spre a salvá republic'a, spre a salvá Ispani'a. Da, Castellaru a ajunsu de nou la guvernulu, si éra si tempulu supremu ca sè apuce ellu frenel guvernárii spre a pune odata capetu acestei situatiuni anormale in care se se affla biet'a Ispania.

Schimbarea ministerulu a provenitu din conflictulu intre idealismulu lui Salmeron si ideele mai practice alle lui Castellar. Salmeron, care doue-dieci de anni se luptá pentru stergerea pedepsei de morte, nu se poté impacá cu ideea d'a o introduce éra-si in armata; Castellar inse care alta-data inca a luptatu pentru stergerea pedepsei de morte, asta-di se vede silitu, in interesulu sustienei Republicei a pledá pentru reintroducerea acestei pedepse, ca-ce numai asié se potu delaturá desese desertari, revolte si insultarile flamureloru. Din cáus'a acest'a Salmeron si-a datu demissiunea si majoritatea cortesiloru a alesu apoi pre Castellar de presiedinte allu Republicei; acestu-a inse prim isarcina numai dupa ce se primí cu unanimitate propunerea, dupa care guvernulu are dreptu a urcá, in casu de lipsa, contingentulu armatei a organisá militiele, a cumperá 500,000 pusce pentru inarmare, a face unu imprumutu de necesitate de 500 milioane numai pentru scopuri de resbellu si a suspinde garantiile constitutionalu. Cu aceste conditiuni Castellar primí sacrin'a de presiedinte allu Republicei, alesse pre ministri si candu se presentá inaintea cortesiloru dimpreuna cu cei-lalti ministri. Fú primitu cu applause. Ellu dichiará apoi ca reprezenta republic'a federativa, dar tiene cu osebire la unitatea patriei. Ellu condamna demagogi'a si apeledia la ajutorulu toturoru liberaliloru in lupt'a contr'a carlistiloru. Spre a avé una armata buna ellu va fi severu intru aplicarea disciplinei si a legiloru militari, dar crudelu nu va fi.

Romani'a. Principele Carolu se affla dejá in Bucuresci, unde, precum spunu foiele officiose, a fostu primitu cu mare entusiasmu din partea poporatiunii Capitalei. Pre de alta parte inse press'a liberala-opositiunale ni spune, ca Dom-

nitoriulu a fostu forte indispu la intrarea sa in capitala si, pre langa totu entusiasmulu poporatiunii dinsulu n'a manifestatu nici cea mai mica bucuria ca a ajunsu éra-si in sinulu poporului, care l'a alesse de Domnitori si l'a pusu pre tronulu principiloru romani. Acesta indispusetiune a Domnitoriulu se atribue impregiurárii, ca tocmai in tempulu intrárii salle in tierra s'au escatu neintiepti legeri intre ministrulu-presiedinte Catargiu si intre cei-lalti ministri, din care cauza dlu Catargiu nici nu acceptá sosirea Domnitoriulu in Bucuresci. Acesta impregiurare „Telegrafulu“ o inregistre dia astfelu: Ni se assecura, ca a fostu una certa intre ministrulu de resbellu si primulu ministru din caus'a castreloru si a unoru intreprinderi din partea ministerulu de resbellu. Dlu Catargiu n'ar fi voit sè mai faca nici castre, pentru ca nu sunt bani, nice sè mai dee intreprinderi fara cunoscintia Domniei salle ca primu ministru. Fjindu cererea ministrulu de resbellu spriginita de mai multi ministri, dlu Catargiu s'a superatu, si-a luat paleri'a si a parasitu consiliulu de ministri, ammentiantu, ca va demissioná. Sgomotulu despre schimbarea ministerulu si chiamarea dlui Epureanu cu unii dintre actualii ministri, seau a dlui Cogalniceanu cu D. Ghica, probeza ca n'a essitu fum, fara sè fi fostu focu.

Pana acum nu se scie, ca demissionatu-a Dlu Catargiu, seau ca Domnitoriulu i-a successu a-i impacá si astfelu a face pre dlu Catargiu sè se intorca éra-si la postulu seu.

Itali'a. Cellu mai importantu evenimentu la ordenea dllei este calletori'a regelui Victoru Emanuilu la espositiunea de Vienn'a si d'aici la Berlinu. Acesta calletoria de care se occupa tota press'a europeana va avé locu inca in decursulu lunei lui Septembrie. Cu privire la acestu evenimentu reproducemu aci câte-va passagie d'intr'o corespondintia inspirata a foiei italiene „Nazione.“

„Opiniunea publica — dice numit'a foia — si guvernulu din Parisu se affla in mare nelinise, pentru ca pricepu insemnata politica ce pote sè aiba calletori'a lui Victoru Emanuilu nu atátu pentru reformatiile actuali alle Republicei, ci mai multu pentru situatiunea nesigura, vaga si nedefinibila in care Francia se pote afflá mane. Se vorbesce, ca dlu Fournier se grabesce a se reintorce la Rom'a, spre a constatá sentimintele mai multu de cátu binevoitorie alle maresialulu Mac-Mahon pentru Itali'a. CREDU ca guvernulu italianu nu va fi tocmai nemultumitu cu larm'a ce se face d'incolo de Mont-Cenis; acesta larma, apoi assecurárele binevoitorie alle presiedintulu arreata, ca atátu ellu, Mac-Mahon, cátu siducele de Broglie incerca tote sè scape de responsabilitatea complicatiuniloru ce s'ar poté nasce, daca Itali'a s'ar semti cum-va vetemata.... D'altmintrelea diplomati'a se inspaimenta de celle ce se potu inca intemplá in Franci'a, si n'ar dori, ca necunoscutulu X sè se manifestodie prin vre o confagratune turbata.“

VARIETATI.

† (Necrologu.) Petronell'a Moga, nasc. Szébeni annuncia in numele seu si allu prunciloru: Egeniu, Petronell'a Ottili'a si Irin'a; allu fratiloru repausatulu: Ioanu, Iosifu si Vasilie, si allu mai multoru rudenie si allu nenumeratiloru amici, cu anima intristata mortea neuitatulu sociu, respective iubitu parente si frate, a Vice-presidentulu Tabelei Reg. din Tregulu-Muresiulu **Demetriu Moga**, care in 7. Septembrie dupa amedia-di la 7 ore, dupa una bola indelungata, in etate de 61 anni, si 32 anni de fecita casatoria s'au mutatu la viet'a eterna. In repausatulu in Domnulu gelimu unu parente cu anima curata, unu neobositu impoiatu, unu amicu nobilu semtitoriu pentru de apropele seu, si facatoriu de bene allu miseriloru. Remasitiele pamentesci alle feri-

citulu repausu s'au transportatu spre odihna eterna in 9 a l. c. dupa amedia-di la 5 ore, (seversindu-se ritualulu gr. cath. allu momentarei) la bunulu seu in Secalulu de campia. Fia-i tierin'a usiora si memori'a binecumentata!

† (Necrologu.) Cu anima infranta si plina de dorere aducu la conosciinta, cumca zelosulu preotu Mihailu Demeteru, paroculu Camardianei, — Com. Satu-mare, dieces'a Chierlei — si assessore la soanulu consistoriale, totu-odata membru la comitetulu centr. com. fiendu in etatea cea mai frumosa a barcatiei, adeca in etate de 46 anni si-dede suffletulu in manile creatorulu, in 26 Aug. a. c. dupa una bolire de 6 ore in colera, lassandu dupa sine in doliu profundu 4 orfani necrescuti: Augustinu, Rosa. Eugeniu si Michailu, si mai multi consangeni Repausatulu a fostu intru adeveru unulu dintre cei mai devotati preuti, ca-ci nu a luat in consideratiune neci cea mai mare intrevire ce l'ar fi potutu impiedecá intru implinirea officiuului seu sacerdotalu, ostenindu-se di si nopte, in tempu favoritoriu si nefavoritoriu pentru pastorirea turmei salle cuventatorie, a fostu romanu adeveratu cu sentimintele cele mai fierbinti romanesce nationali, — dar' totu-odata si parinte prea iubitoriu de fiii sei. — Abnegatiunea intru pastorirea turmei salle l'a dusu in momentu, ingropandu mortii cercetandu pre cei bolnavi, dandu-le instructiune si medicinie in midilocolu epidemiei dominante si in parochi'a sa.

Astrucarea ossamintelorui lui s'a templatu in 28 Aug. a. c. functionandu 8 preoti in frunte cu Protopopulu tractuale, fiendu de facia inca unu professoriu de teologi'a si doi clerici, una inteligentia frumosa d'in giuru si toti credintiosii sei. Dauna pentru beserica si natiune si mai vertosu pentru orfani remasi de densulu. — Fia-i tierin'a usiora si memori'a in eternu binecumentata Tierr'a Oasiulu, 5 Sept. 1873. — Unulu d'intro condolenti.

Gimnasiulu romanu din Brasiovu.) In dillele acesta primiramu „Programma XII a gimnasiulu mare publicu romanu de religiunea ort. resaritena si a scolei comerciale, reale si normale, impreunate cu acestu-a, pre annulu scol. 1872/3, publicata de Dr. I. G. Mesiotu, directoru si professoru.“ Cuprinsulu acestei programe constá din unu tratatu allu directorelui despre scolele reale in paralela cu gimnasiile, si din diferite sciri scolastice. Intre scirile scolastice afflamu, ca numerulu scolariloru immatriculati la scolele centrali romane gr. or. din Brasiovu este omatoriulu: La gimnasiu 206, la scola comerciala 18, la scol'a reala 57, la scol'a normala 360, in celle trei clase normale de fetitie 139; preste totu 780. — Comparandu-se numerulu scolariloru din anulu acestu-a cu numerulu scol. din an. 1870/1 in summa de 625, resulta o crescere de 155 de scolari. Mediulocele de investimentu inca s'au sporitu in ceati duoi ani scol. din urma cu mai multe bucati, cu osebire donatuni generose. Assemene s'a sporitu si fondulu scoleloru cu 300 fl. testati din partea repausatulu monachu Garasimu Christea. Maturisanti innulu acestu-a au fostu cinci, intre cari trei deplinu maturi, éra duoi numai maturi. (Pote ca, bietii de ei, se voru fi rabschitu vre-odaia contr'a parintelui catichetu si asié, perdiendu grati'a au perduto si votulu santiei salle. Daca va fi asié, apoi nu li remane decâtu consoliatiunea, ca parintele inca a potutu sè fia odata numai maturu, si totu-si asta-di este pre deplinu maturu, ca-ce scie istori'a besericesca de rostu din dosca in dosca, apoi in unguria nu-lu intrece nici unu unguru, serie gyrmek si cetesce dzsermek, atya=acsa; mai remane sè serie récze si sè cetesca kacsu si-apoi ar fi chiaru S-p-e-ck=Bofisch.) Abstragundu de la acestu intermezzo din parantese, nu potemu sè ni ascundemu bucuri'a candu vedemu, ca scolele romane din Brasiovu inflorescu, numernlu scolariloru cresce din annu in annu, cu tote ca domni unguri li-au detrasu succursulu ce detorescu a li da. Annulu scol. viitoriu se incepe cu 1/13 Septembrie a. c.

(A patra aniversaria secularia) a intruduceri tipegafiei in Ungari'a s'a serbatu in Bud'a-Pest'a in 7 si 8 l. c. cu mare entusiasmu. Serbarea a avutu locu in localitatile stabilimentulu de dare la semnu,

dune in prima di la 9 ore demaneti'a s'au adunatu aproape toti proprietarii de tipografie, culegatorii si turnatorii de litere d'impreuna cu reprezentantii straini si ospetii din locu, toti cu flamurele si insemnele lor. Aici s'a tîenutu apoi discursuri solenne in limba magiara si germana. Din ambele parti s'a accentuat insemnatarea artei tipografice pentru civilizatiune, libertate si pentru ori-ce triumfu allu spiritului omenescu; s'a espresu apoi credinti'a, ea va veni unu tempu, candu art'a tipografica va da pacea si libertatea lumii intrage. De sine se intiellege apoi, ca discursurile se inchiaru cu „se traiesca memori'a lui Guttenberg si ucenicii lui.“ — Dupa discursuri urmara declamatiuni si alte productiuni. Dupa amedia-di serbarea se continua in lumea noua; seriozitatea fece loc veseliei si petrecerilor de totu felulu. Asemenea s'a serbatu si di'a a dou'a, candu apoi s'au facutu excursiuni si afara de orasiu.

(*Gimnasiulu din Naseudu.*) din caus'a cholerei, nu-si va incepe prelegerile decatu dora numai la 1 noemvre. Asemene si norme de acolo.

(*Instructiunea in Anglia.*) Doue sute douedeci candidati de sesu femoninu s'au prezentatu la esamenu la universitatea de Cambridge. Aritmetica si matematicile sunt totu de-una partea cea mai slaba pentru femei, pentru ca numai o domnișora a obtinutu prim'a clasa de geometria si algebra. Limbele moderne au datu cele mai bune rezultate; inse greca si latina se pare, ca nu pre gustate de tinerile invetiate. In sciintiele fise o singura clasa antaiu numai a fostu data cu mentinerea „distinsa in geologia si zoologia.“ O singura antai'a clasa a fostu asemeenea conferita pentru studiile sciintieloru morale si mintale, cu o mentiune de distinctiune in logica si economia politica.

(*Secuii si cholera.*) Secuii din Transilvani'a credu ca ap'a cea mai buna pentru desinfectiare e ap'a santita furata din biseric'a rom. cath. Acesta apa trebe versata — dupa ei — in fantana in prim'a vinere a lunei noue, inainte de rosaritul sorelui. Acesta apoi curatiec tote. O secuiana povestesc, ca adeverat'a cauna cholera soarei s'a descoperit Acesta nu e altu ce-va, decatu o parochia de vermeteti cam lungi, cari s'au gasitu in anim'a unui mortu de cholera. S'au si pusu multi se-iarda, se-i taja, se-i omora cu apa sare etc. dar n'au reasitu, pana ce in fine i-au inecatuticla cu rachia amestecata cu minta cretia. Asié dar acatu mai multa minta cretia.

(*Informatiune.*) In prim'a Sept. a. c. s'a tîenutu in Blasiu una conferintia in caus'a consultarii despre una administratiune priintosa a fundatiunii Siuluti'ane, despre allu carei rezultatu publicamu dupa „Gaz. Transilv.“ urmatoriele: „In urm'a convocatorieloru Pr. S. Salle a dlui Ioane Vancea, arhiepiscopu si metropolitu de Alba-Iuli'a, ddo 26/14 Iuliu a. c. nr. 2093, adunandu se in 1 Sept. conferintia compusa, conformu §-lui II din lerele fundationali alle ferictului metropolitu Alessandru St. Siulu'tiu, din capitulu metropolitanu si din barbati mireni gr. cat. romani dupa detaiata si rigurosa srutare a starii actuale a fundatiunii, si dupa esaminarea scrupulosa a ratiuniloru a afflatu, cum-ca starca fundatiunii la morte ferictului metropolitu fundatoru, afara de pretiulu dominiului de la Springu, tienetoriu de fundatiune, a fostu 109,473 fl. 15 cr. v. a. ér acum in 31 Aug. 1873. este 170,277 fl 5 cr. v. a. prin urmare averea fundatiunei a crescutu sub administrarea corecta a ordinarialului si capitulu metropolitanu in restempu de b anni cu 60,803 fl. 90 cr. v. a. di siesse mii optu sute tri floreni si 90 cr. — Ceea ce avemu onore, conformu conclusului onor. conferintie de adi nr. XII., a aduce prin acest'a la cunosciati'a publica, — Blasiu in 2 Sept. 1873. — Iuliu Bardosi si Simeonu Popu Mateiu, notarii conferintiei.“

(*Multumita publica.*) Fiindu eu cu noutat'a mea socia Sofi'a Medrea assecurat reciproc la banca gen. recipr. „Transilvania“ la unu capitalu de 4000 fl. v. a. dupa ce crud'a morte mi-a rapitu amat'a mea socia, in diu'a de asta-di fui escontatu din partea numitei bance, platindu-mi Domnulu

Dr. Aureliu Brotea, directorele subst. allu numitei bance tota summ'a assecurata in tempulu cellu mai scurtu fara de nece o de-tragere. Pentru care proptitudine me semtu, in numele celloru duoi copii remasi orfani de mam'a lor a aduce numitei bance multumita publica. — Baiti'a-Zarandana, in 9. Sept. 1873. George Bardosi, maestru r. postalu si comerciantu.

Intrebuintiarea banilor loteriei pentru terminarea besericei romane din Dev'a.

Din 1143 fl 50 cr. incassati pan'acum pe losuri, s'au datu:

contribuire la facerea a 5 ferestre si usia	161 fl — cr.
pentru bolt'a alterului	200 „ — „
spesele loteriei	39 „ 49 „
pentru ultimele 4 ferestre, lemnia	230 „ — „
pentru sticlele acestoru erestre si asiediare	130 „ — „
pentru ferrari'a usiei	40 „ — „
pentru varu	100 „ — „
totalu	900 fl 49 cr.

Restulu de 248 fl 1 cr. se affa in cassa, destinatu pentru bolt'a besericei, care s'a si inceputu. Rogamu pre toti Domni ce au a raspunde bani pe 4000 losuri inca neincassate, a ni spedá banii multu pana la 15 l. c. caci terminulu a espiratu de la 1. Iuliu.

La 15 septembrie se voru provocá anume prin diare toti Domni ce nu au tramissu inca valorea losurilor, cu care au bine-voitu a se insarcina spre vendiare Comitétulu avendu a-si dá socotele, este nevoitu a er-retá unde se affa losurile neincassate.

Presiedintea comitetului:

C. D. Schiau

Rogare. Onorab. Officiolate, directiuni, Senate (scaune, comitete) etc. scol. sunt rogate, ca tramittendu concurse, etc. Spre publicare se binevoiesca a semná „post'a ultima“ si vointia espressa d'a se face insertiunea de „trei ori“, acest'a intru interessulu concurrentiloru si spre inlesnirea administratiunii diariului carea are se justifice publicatiunea prin tramitterea esemplarielor resp.

Redactiunea,

Concursu.

Statiune doctentiale de Asvagiulu de susu, in protopiatulu Basesciloru, devenindu vacanta prin abdicarea fostului invetatoriu, prin acest'a se publica concursu,

Solutiunea annuala e: 200. fl. v. a. si quartiru liberu.

Doritorii de a ocupá acesta statiune sunt avisati a se presentá in faci'a locului pre 22 Septembrie st. n. a. c. d'impreuna cu recurselu loru.

Asvagiulu de susu 31. Aug. 1873.

Vasiliu Muresianu

pres. sen. scol locale si adm.

Asvagiulu de susu.

Concursu.

Pentru ocuparea statiunei de invetatoriu la scol'a confessionalu gr. cat. din Gardani, in protopiatulu Basesciloru, se escrie concursu pana la prima Octobru a. c. st. n.

Cu acesta statiune sunt impreunate urmatoriele emolumenta:

a. Salariu de 200 fl. v. a. in numerariu, platindu-se in trei rate egali;

b. Casa de locuinta cu gradina le legume.

Doritori de a ocupá acestu postu au se asterna recurselu loru in tempulu indicatu la senatulu scol. locale din Gardani.

(Post'a ultima Szil. Cseh)

Gardani, in 3 Septembrie 1873.

Michailu Mustea

1—2 Parochu si pres. senat. scol.

Concursu.

Prin abdicarea docintelui de pana acum si prin morte cantorelui, statiunea de cantoru-docento la scol'a confessionalu gr. cat. din fili'a Oarti'a de mediulocu sean Ortiti'a a devenitu vacanta. Dreptu aceea senatulu scol. publica concursu pentru nou'a ocupare a acestui officiu, cu care sunt impreunate urmatoriele emolumente:

1. bani gat'a 60 fl.
2. cereale 40 metretie;
3. lemne de focu 4 orgii (stangini) partrati;
4. pamentu de arratu ostravillanu, cam de 4 jugere;
5. quartiru liberu, gradina si stolele cantorale.

Doritorii d'a ocupá acestu postu sunt invitati a-si adressá recurselu, proviedute cu attestatele de calificatiune, la senat. scol. confess. din fili'a Oarti'a de mediulocu, diece-s'a Gherlei, tractulu protopopescu allu Oartiei infer., cellu multu pana in 30 Sept. a. c. candu apoi voru avé a se infacisia in persona inaintea sen. scol.

Oarti'a de mediulocu 1 Septem. 1873. (Post'a ultima Sz. Cseh.)

Alessandru Costea
presied. sen.

Concursu

Prin stramutarea fostului cantoru-docento Ioanu Iarda, devenindu vacanta statiunea de cantoru-docento la scol'a confessionalu gr. cath din Agiresiu-Fetendia, prin acest'a sen. scol. gr. cath din locu publica Concursu.

Cu acesta statiune sunt impreunate urmatoriele emolumente.

1. bani gat'a 260 fl.
2. Quartiru in edificulu scolei: 2 odai, gradina de legume si edificiele economice necesarie;
3. lemne de focu;
4. Stolele cantorale.

Doritorii de a ocupá acesta statiune voru avé a tramitte recurselu loru cu documintele recerute la sen. scol. gr. cath din Agiresiu in Comitatu Solnoculu de mediulocu Protopopiatulu Bredului, pana in 25 Sept. a. c. st. Concurrentii se fia versati in cantarile si ritulu besericescu, era in 28 sept. st. n. voru avé a se presentá in persona, candu totu odata se va intempra si alegerea; limb'a propunerei e cea romana — Post'a ultima Zilah. Agiresiu, 3 Sept 1873.

Alessandru Aciu.
parochu si presd. sen. scol.

Concursu.

I. Devenindu vacanta statiunea de cantoru-docento in commun'a Sathigea, tactulu protopopescu allu Ippului, prin acest'a se publica concursu cu termenulu pana la 20 Sept. a. c. — Emolumentele impreunate cu acesta statiune sunt:

- a) 100 fl. bana gata;
- b) 10 cubule de bucate, in grauntie;
- c) quartiru, beneficiu de lemne, gradina si fenatiu, cari tote computate in bani aducu provente de vro-o 222 fl. v. a.

Doritorii d'a ocupá acesta statiune, au d'a-si tramitte, pana la termenulu indicatu, attestatele de calificatiune la officulu protopopescu din Hidvég, — posta ult. Nagy-Dersida.

II. Asemenea se currentedia si statiunea de cantoru-docente din commun'a Portiu, tractulu protop. allu Ippului. Emolumentele sunt.

- a) 100 fl. bani gat'a;
- b) 11 cubule malaiu, in grauntie;
- c) gradina intinsa, pamentu de arratu, si quartiru liberu;
- d) 3 orgii de lemne.

Tote aceste computate in bani, facu cellu pucinu 200 fl. v. a.

Doritorii de a dobandi acesta statiune au d'a-si tramitte recurselu la officulu pro-

topopescu din Hidvég cellu multu pana la 20 Sept. a. c.

Ioanu Vicasu,
protopopu.

ALESSANDRU ROMANU

Propriet., edit. si red. respundiet.

Anunciu.

Iosvorele de apa minerala din fontanele principale de munte alle Borszékului, care este renumitu in tota lumea, apoi fabric'a de stocila cu trei cuptorie de topitu, edificiele economice si alte obiecte si drep-turi de usufructu. — se dau din partea comunitatiloru secuiesci Gyergyó-Ditró si Szárhegy in arenda pre 12 anni succesivi, incependu de la 1 Novembre 1874, in intiellessulu puncteloru si conditiuniloru statorite de adunarea generala a acestoru comunitati, care s'a tîenutu in 10 Augustu a. c. Pertratarea offerteloru de essarendare va avé locu in 20 Novembre a. c. la 10 ore a. m. in localitatea officiala a comunitatii Ditró.

Summ'a minima pentru offertele do arenda s'a statoritu la 52,000, adeca cinci-dieci si doue mii florinti pre annu.

Doritorii d'a luá in arenda sunt cu tota onorea provocati, ca in restempulu mentionatu se binevoiesca a-si substerne offertele in scrisu si proviedute cu timbru de 50 cr. la comisiunea alessa spre acestu scopu in comunitatea Ditró, si acest'a s'o faca atatu mai vertosu, pentru ca offertele sosite mai tardu nu se voru luá in consideratiune. — Inse este de in semnata, ca offertele se fia concipiate in limba magiara, se fia chiara si in elle se se dechiare apriatu, ca respectivulu are deplina cunosciuntia despre puntele si conditiunile statorite si le accepta; afara de acest'a, la offerte se se allature in bani gat'a summ'a de 5200 fl. ca 10% din summ'a totala de essarendare, seau se voru allaturá attestate officiale autentice, prin cari se va dovedi ca in valorea summei mentionate s'au depusu la ore care perceptoratu reg. ung. espresu spre scopulu arendarii dupa cursulu bursei, obligatiuni unguresci seau transivane pentru desdaunarea pamentului. Offertele trebe se fia subscrisse cu man'a propria.

Puntele conditiuniloru statorite se potu ceti in fia-care di in cancelari'a officiala a cumunitatii Gyergyó-Ditró, eventualmente la recerere espressa se potu si tramitte.

Totu-odata spre orientare se notifica, ca in Borszék s'au descoperitu acum de cur-rendu straturi mari de carbuni de petra, calitate excellenta, cari ne facu a crede, ca in in tempulu celu mai scurtu se va construi una linia ferrata de la lini'a principala pana aici.

Datu din adunarea generala a comunitatiloru secuiesci Ditró si Szárhegy, tienutu in 10. Aug. 1873.

Moise Dessó
presiedinte

Stefanu Fülöp
notariu.

Sifilitic'a si impotentia,

fla vechie seu de curundn nascute, se voru tratá dupa metodulu homeopaticu de Dr. I. Ernst, Pest'a, strad'a idoliloru (Göttergasse) nr. 6., etagiulu II, usi'a nr. 15, de la 2—5 ore dupa media-di

Aceste morburi se trateza a desse en in modulu celu mai usioru cu dose mari de odu si argintu viu, si acest'a se face nu mai spre ajungerea unui rezultatu momentanu. Patiflentii vindecati in modulu acestu a voru cadé mai curundu seu mai tardu in morburile celle mai infricosiate, incatu inea in aducele batranetie voru avé, dore, a sufferi greu de condecintiele acestu tratari usiore si superficiale Scutu contri acestoru felu de pericle ofera metodulu de tratate homeopaticu, care, precum este cunoscutu, nu numai ca vindeca dorerile celle mai invecchite, ci effectulu lui este asia de binefacutoriu, incatu nu lassa nice cea mica temere de urmari relle. Diet'a ce se va peserie este simpla si usioru de tîenutu